

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 28.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 cor.
pe 3 luni 5 cor.
pe o luna 2 cor.

Nr. de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 28.

INSERȚIUNILE:

de un an garantat: prima dată în
lună; a doua oară în două săptămâni
și a treia oară în două săptămâni.

Adăpt abonamentelor, cât și inserțiilor
sunt exacte ca plăți înaintea în Arad.

Statutul pentru crea și conținutul

scrierilor intrinseci nu se potrivește

NEMERNICI!

(*) Cinstirea 'morților' este un percept cărui afară doar' de canibali, se închină întreaga lume cultă. Tot așa, sfântă trebuie să fie și memoria bărbaților mari ai fiecărui popor... Nu-s doar' decât puține zile, de când morții de pe vasele de războiu rusești prinse au fost coboriți în mare în mijlocul sunetului tobelor și trambitelor Japonezilor. — ear' memoria lui Schiller fu serbată, tot zilele trecute, de întreaga lume civilizată...

Poporul român își are și el morții scumpi a căror memorie e dator s'o venereze. Și după cum noi nici-odată nu ne-am permis să facem observări ireverențioase asupra chipului cum Ungurii sârbează în memoria lui Kossuth și Rákoczy, tot așa: am protestat când în presa maghiară au apărut articole calomnioase la adresa figurilor mari ale istoriei noastre naționale. Ni-a revoltat îndeosebi când presa șovinistă și intolerantă s'a năpustit asupra noastră pentru chipul cum s'arbatărim pe eroii nostri naționali, căci este drept imprescriptibil să ne venerăm morții cum ne place, — și dacă guvernul din Budapesta ne-a oprit cu puterea să ridicăm un monument la *mormântul sfânt delu Tebea*, nu e putere în lume care să ne poată opri ca în sufletul nostru zilnic să nu aducem închinare lăncului mare...

Că Iancu a luptat contra oștirilor lui Kossuth, că în Munții-Apuseni a căzut una din figurile legendare a revoluției maghiare, tânărul Vasváry, asta n'are a face; așa au fost vremurile, și dacă Ungurii se mândresc cu martirii lor dela 1848—49, asta nu poate însemna că noi să fim oprii a s'arbatărim pe al nostri.... Lângă Sighișoara, pe o culme poetică, un monument ridicat de Ruși vestește că acolo este înmormântat un general rus... De ce, față de un erou de viață românească, să fie aplicat ostracismul, căci a nu permite un monument unui mort, însemnează aproape exilarea lui din pământul patriei sale!

Eată de ce, dacă ni-a revoltat purtarea guvernului și a presei șovinite față de memoria lui Avram Iancu, apoi articolul dela Rusali, intitulat «Locul de pelerinaj al urei maghiare», al ziarului «*Aradi Közlöny*» a trebuit să ne scârbească.

Ziarul acesta se năpustește adică asupra expoziției pe care o prepară la Sibiu *Asociațiunea*. Zice că colectarea în Muzeul dela Sibiu a reliquiilor istorice însemnează «agitare contra Ungurilor și cultivarea urei»...

„Cine revoacă amintirile acelor lupte, vrea s'aprinde eară sentimentele de carii orbiți, Românii au prins arma împotriva Ungurilor apărători ai libertăților lor“...

Așa scrie «*Aradi Közlöny*».

Not, se înțelege, nu vom deschide aci discuție istorică pentru limpezirea chestiei: avut-au ori nu dreptate cei cari își apărău

libertățile prin detronarea dela 14 Aprilie 1849. Tot astfel însă, nici cei din presa maghiară n'au să judece expoziția dela Sibiu din punctul de vedere al sentimentului ce-l cuprinde când se gândesc că fruntașii români dela 1848—49 au luptat contra oștirilor lui Kossuth, ci dacă vor să treacă drept oameni culti, vor considera lucrurile dintr'un punct de vedere mai superior. E treaba noastră adică pe cine socotim figuri mărele ale neamului și e o datorie dela care nu ne vom abate, ori cât ar striga asupra noastră, să adunăm reliquiile și să nutrim din generație în generație cultul pentru memoria bărbaților iluștri ai istoriei românești.

Nu-s decât puține săptămâni de când presa maghiară serba în amintirea celor executați pe «*Vérmező*» dela Buda, măcar că după legile țării fuseseră executați... De ce Românii n'ar avea același drept să dea onorurile cuvenite eroilor lor?... De ce n'am avea și noi cult pentru epoca eroică dela 1848—49? Și cred șovinistii intoleranți că de dragul lor o să tragem cu buretele peste tot ce se referă la redesteptarea noastră națională? Că o să uităm de 315 Maiu dela 1848 și de eroii legendari de pe acele vremuri?

Ungurii adevărați noi socotim că nici nu se gândesc la asta, ci intoleranța sălbatică ce se feoglindează și în articolul amintitului ziar este caracteristică numai *novicilor* pripășiți aici de prin Galizia, celor cari își schimbă numele, legea și confesia politică după-cum cer interesele meschine materiale.

Afle însă — *odată și pentru totdeauna* — acești *nouii* Maghiari, că Românul este conștient de originea sa mare și de menirea culturală și politică în această parte a răsăritului european, că noi toți cunoaștem istoria și știm, că dacă acum vremurile sunt vitregi, încât putem fi oprii să ridicăm o cruce modestă la mormântul sfânt al unui erou național, o să vină el și seninul, când o să prăznuim la sunete de cimpoate...

Dar', obiectează numitul organ șovinist, partea III. din programul expoziției aparține politicii actuale... Domnii din comitetul expoziției și-au propus să adune adevărat și actele referitoare la activitatea politică dintre anii 1881—1894 a comitetului național...

Contra acestui lucru neofiii patrioții strigă din răspuțeri și cer intervenția autorităților...

Tot așa de puțin le place că se vor expune portretele deputaților români din dietele ardene dela Cluj și Sibiu și din parlamentul budapestan...

Scurt și cuprinzător: nimic ce se referă la viața noastră politică să nu expună comitetul Asociațiunii, pentru-că altfel neomaghiarii declară că nu servește cultura! Ci cultura li-se pare lor canibalismul politic pe care-l practică, cu o scârboasă desinvoltură, întotdeauna când e vorba de lucruri înălțătoare românești.

Gura păcatosului, adevăr graeste. M. Szó del Rusali scrie:

„Am fost până acum în contra sufragiului universal pentru-că 1) nu am fi îndrăznit să lăsăm țara pe mâna părții neinteligente a nației; 2) *ne-am temut de întărirea curentului naționalist*, 3) ne-am temut de efectul ce-l produce asupra nației preoții catolici cari prostesc poporul.

„Cu încetul, ne am vindecat de aceste păreri. Pentru-că: 1) ne-am convins că nația n'are pătură neinteligentă, deoarece ce, peste tot, *abea-abea are pătură inteligentă*...

Dacă am fi scris noi acestea, șovinistii ni-ar fi acuzat că ne batem joc de nația «singură alcătuitoare» și cultă, lucru mare!

Adresă către Țarul.

Representanții orașelor în număr de 250 adunați la Moscva, au hotărât să înainteze Țarul, prin o deputație, următoarea adresă:

Cu privire la grava situație și pericolele de cari este amenințată Rusia și tronul majestații Voastre, am luat hotărârea să ne adresăm către M-Voastră. Sire! *Prin abuzurile și nepatriotismul șefilor Maj. Voastre*, Rusia a ajuns într'un războiu amenințator. Armata de pe uscat n'a putut învinge și flota s'a nimicit. *Decât aceste primejdii externe, mai amenințator se pregătește războiul civil.*

Sire! Împreună cu națiunea întreagă a-ți văzut păcatele hirocrației, a-ți luat hotărâre de îndreptare și a-ți luat dispozițiunile pentru reorganizarea lor. *Au fost însă deșosite aceste dispoziții și nici într-o direcție nu s'au îndeplinit.* Poliția și-a câștigat o putere liberă. *Cu asta se închide dinaintea supușilor Maj. Voastre calea dreaptă.* Pentru-ca să străbată cuvântul dreptății a-ți hotărât conchemarea reprezentanților națiunii, pentru-ca să lucreze cu împreunate forțe la reorganizarea patriei. Vocea M. Voastre neîmplinită a rămas!

Sire! Pentru binele Rusiei și asigurarea ordinii și liniștii, ordonați *până nu-i prea târziu* — conchemarea reprezentanților poporului, aleși de supușii Maj. Voastre, ca împreună cu Majestatea Voastră să aducă hotărâre: *pace sau războiu.*

Sire! În mâinile M-Voastră este cinstea, puterea și pacea internă a imperiului rusesc, în mâinile M-Voastră aveți moștenirea dela strămoși. Sire, nu esitați, căci în acest ceas de grea încercare pentru națiune, mare este responsabilitatea M-Voastră înaintea lui Dumnezeu și a Rusiei.

DIN ROMANIA.

«*Monitorul Oficial*» publică, în numărul său de Sâmbătă dimineața, nota următoare:

In urma încetării din viață a A. S. R. Principelui Leopold de Hohenzollern, fratele M. S. Regelui, Curtea MM. LL. Regelui și Reginei a luat doliu pe timp de șase luni, cu începere de astăzi.

M. Sa Regele primind Vinert condoleanțele consiliului de ministri, pentru pier-

derea fratelui Seu, profund mișcat s'a es primat cam în termenii următorii:

„Ultima legătură care Mă mai ținea de Casa părintească s'a rupt prin moartea iubitului Meu frate. Acum casa mea este aci și familia Mea este numai poporul român!“

Di Dim. Sturdza și toți fruntași partidului național-liberal s'au dus la Palat spre a exprima sentimentele lor de condolență M. S. Regelui.

În tot timpul zilei a fost la Palat un nesfârșit pelerinaj de persoanele care s'au dus să se înscrie în registre.

Drapelul dela Palat a fost coborât la jumătate, în semn de doliu.

În toată Capitala s'au arborat drapelul național cu zăbranic negru.

Senatul și Camera au ridicat Sâmbătă ședința în semn de doliu.

Senatul, prin președintele său, a trimis următoarele telegrame:

A. S. R. *Principeset Antonia de Hohenzollern.*
Sigmaringen.

„Senatul român, prin glasul meu, aduce A. V. Regale expresiunea respectuoasă și profundelor sale condoleanțe pentru cruda pierdere pe care ați suferit-o prin moartea Augustului vostru soț.

„România se asociază la doliul A. V. Regale și resimte, ca și dânsa, golul imens din Familia Regală ale cărei destine sunt nedespărțite de Augusta și familie.

A. S. R. *Principelui Wilhem de Hohenzollern.*

Berlin.

„Senatul român mi-a dat trista însărcinare de a exprima A. Voastre sentimentele de adîncă durere cu ocazia ireparabilei pierderi pe care a-ți încercat“.

A. S. R. *Principelui Ferdinand al României.*

„Senatul român, adînc mișcat de dureroasa pierdere a Augustului Vostru părinte, prezintă A. V. Regale expresiunea sentimentelor sale de respectuoase condoleanțe.

„Întreaga Românie, cuprinsă de jale, împărtășește toate durerile Augustei Familii de care sunt legate destinele sale“.

D. Anton Carp, în numele consiliului general al Băncii Naționale a României, a trimis următoarele două telegrame:

A. S. R. *Principelui Wilhelm von Hohenzollern*

Berlin.

Luând o parte viudă la marea și dureroasă pierdere ce A. V. R. și Augusta Sa Familie a încercat, Consiliul general al Băncii Naționale a României roagă pe A. V. R. să binevoiască a primi respectuoasele sale condoleanțe.

A. S. R. *Principele Leopold ne-a fost îndoit de scump prin legăturile cari l'ineau cu Augustul nostru Suveran și cu A. S. R. Principele României. A. S. R. a fost și un mare amic al Țării noastre*

Suntem siguri că, în același timp cu noi, toți Români, dureroși afectați, vor împărtăși cu A. V. R. și cu Augusta sa Familie această mare nenorocire.

p. guvernator Ant. Carp.

A. S. R. *Principelui Ferdinand al României.*

Berlin.

Consiliul general al băncii Naționale aflând cu durere marea pierdere, ce A. V. R. și Augusta Sa Familie a încercat, roagă pe A. V. R. să binevoiască a primi, în această tristă împrejurare, expresiunea profundului devotament și a respectuoaselor sale condoleanțe.

Legăturile atât de strânse și atât de puternice, cari legau pe A. S. R. Principele Leopold

cu țara noastră, vor face din cruda pierdere a A. V. R. și a Augustei Sale Familii un doliu național.

p. guvernator, Ant. Carp.

Membrii Academiei Române s'au întrunit Vineri la ora 1 d. a. în ședința ordinară.

Domnul Președinte Ion Kalinderu a comunicat încetarea din viață a A. S. R. Principelui Leopold de Hohenzollern, fratele mai mare al M. S. Regelui și tatăl A. S. R. Principelui Ferdinand al României.

În cuvintele călduroase, D-sa a arătat înaltele calități ale Augustului defunct care avea o cultură întinsă și variată, cum și interesul deosebit ce purta țării noastre, cu ale cărei fapte și manifestațiuni era totdeauna în curent. A mai adăugat că este în sentimentul tuturor membrilor Academiei ca să ia o parte vie la durerile ca și la bucuriile Familiei Regale, când cere ca biroul să exprime Majestaților Lor și Altețelor Lor Regale profundă compătimire pentru marea durere de care au fost loviți.

În urmă a ridicat ședința în semn de doliu.

D. G. Gr. Cantacuzino, prim-ministru și ministru de interne, a făcut de nou Sâmbătă seara la orele 5, vizită M. S. Regelui. Funerariile A. S. R. Principelui Leopold vor avea loc la Sigmaringen Jovia viitoare.

Regimentul 12 Dâmbovița, al cărui șef era principele Leopold, va trimite o delegațiune la funeralii.

Din cauza doliului familiei regale toate spectacolele publice au fost contramandate aseară; în nici un local public nu a cântat muzica.

Expoziția națională. Comisia pentru organizarea expoziției naționale s'a întrunit Vineri seara, sub președinția d-lui Dr. Istrati și a luat mal multe dispozițiuni.

Sunt mulți care cred că terenul cel mai nemerit pentru expoziție, e câmpul Procopoia dela Cotroceni, situat lângă facultatea de medicină, ear nu câmpul Filaretului.

Obiecțiile sunt, că în timpul ce la Filaret lipsește și lumina electrică, și apa și canalele, la Cotroceni, toate acestea sunt la îndemână.

Afară de acestea terenul dela Cotroceni e al ministerului de domenii, și nu e nevoie a se face cheltueli pentru exproprieri.

Se zice că se va numi o comisie care să studieze din nou, chestia alegerii terenului pe care se va ține expoziția, și să se pronunțe definitiv asupra acestei chestii.

O broșură interesantă.

Zilele acestea a apărut în tipografia ziarului nostru o broșură de mare interes intitulată „Die Bedeutung des Römânischen Elementes im Völkerconcerte Europas von Einem Wahren Patrioten.“

Autorul tratează, dintr'un punct de vedere înalt, militar și politic, poziția neamului românesc în concertul popoarelor în mijlocul cărora trăim.

Broșura, se înțelege, este scrisă pentru străinătate. Clar și concis, se face o revizuire istorică asupra evenimentelor prin cari am trecut și se scot în evidență îndeosebi

calitățile militare ale neamului românesc, ceea-ce-i dă broșurei caracter actual, căci tocmai acum cercurile înalte militare din monarhia noastră e preocupată de chestiile prietoare la armată.

Broșura aceasta, elegant tipărită, scrisă, cu deosebită competență, răspândită în străinătate, va face un real serviciu neamului românesc. Obiectivitatea cu care-i scrie și adevărurile ce cuprinde e de natură a câștiga simpatia străinătății pe seama neamului românesc.

Fejervary la M. Sa.

— Despre situația politică. —

Eri, la orele 11 baronul Fejervary a fost primit în audiența de M. Sa.

Se asigură că el a dus cu sine lista nouilor ministri.

După audiența baronul Fejervary s'a dus îndată la cancelaria de cabinet unde, după cum se dă cu socoteală, s'a hotărât programul: când să meargă noii ministri la Viena, când vor depune jurământul și când vor fi primiți în audiență.

Tisza probabil că la 15 c. va fi chemat la Viena să contrasemneze numirile nouilor ministri.

Ministrul de finanțe Lukács este și el în Viena. Se crede că pentru a raporta asupra sumelor de bani ce se găsesc în vistieria țării.

Se crede că până Sâmbătă se vor și face noile numiri, așa că pe atunci va fi convocată și Dieta.

In acest caz deputații români vor trebui să meargă și ei pe Sâmbătă la Buda-pesta.

Comisarii și esamenele.

Ni-se scrie:

Ven. Consistor arădan a inițiat ideea aceasta, încă de vre-o câțiva ani; eară Vener. Consistor din Oradea-Mare, anul trecut a inițiat, numind 6 comisari dintre învățători.

Aceasta idee ar fi foarte salutară, dacă și prin părțile noastre (în Bihor) i-s'ar da mai mare atenție, ca și la frații de sub consistorul arădan.

1. Comisarii să se concheme la o conferință prealabilă pentru consultarea agendelor relativ la progresul învățământului, și alte chestii ce se țin de această sferă.

2. Esamenele să se țină cu comisarii la un timp anumit; și nu de loc să se înceapă în tract, ci cel puțin după trei zile, ca comisarii să aibă timp pentru regularea afacerilor sale.

3. Comisarii să fie provăzuți și cu diurne, pentru-că își negliă în timpul acela afacerile economice, din care cauză au daune.

4. Esamenul să fie cât se poate de sărbătorec. Inspectorul se provoace pe președintele comitetului parochial, ca se nizuiască în înțelegere cu învățătorul, ca atât comit. parochial, părinții, cât și oaspeții cât de mulți să ia parte la examen, că numai așa își are nivelul la culme. Exemplu de imitat în privința aceasta ca și în altele după cum am observat este tractul Tinca, condus cu multă diligență de vrednicul protopop tractual.

5. Esamenul să se înceapă cu fiecare clasă separat. Să nu răspundă copiii unul din o clasă, unul din alta, prin ce se face o confușiune vavilonică, neputându-se constata rezultatul învățământului.

6. După finea examenului să se țină conferință în meritul cauzei, ca conform principiilor didactice să se îndrepteze ce este de îndreptat.

Un comisar.

Cunoscând solitudinea P. C. Sale vicarului V. Mangra pentru școală, suntem siguri că se vor și face toate câte sunt menite să ridice nivelul școalelor noastre confesionale.

Scene din război.

Carnetul aghiotantului marelui duce Boris.

II.

Port-Arthur, Marți, 30 Martie. Și noaptea asta a trecut cu bine. Vremea foarte frumoasă, ca în ajun.

Căpitanul Krone, dela canoniera rusă Manciuira, care a fost prinsă în Shanghai, a scăpat de supravegherea Englezilor și după o călătorie bogată în peripeții de tot felul, a reușit, fiindcă s'a imbarcat tiptil și fiind-că cunoștea foarte bine limba engleză, să se apropie de Port-Arthur, pe calea Tientșinului și a Inkeului. El spune că germanii și austriacii sunt prea bine dispuși pentru marinarii ruși, pe când englezii se rostesc pe față în favoarea japonezilor, deși se cam rușinează fiindcă au alianță cu poporul acesta de rasă galbenă.

După spusa Chinezilor, flota japonezilor, ar fi 60 mile de Port-Arthur, la adăpostul insulei Nan-San-San-Dao.

Asta nu împiedică muzica militară să dea un concert în grădina orașului, în fața unui public numeros care se plimbă.

La opt ore seara, ne ducem toți elubul ofițerilor de marină, unde locotenentul Coubé, aghiotantului marelui duce Cyril, a organizat un prânz în onoarea marelui duce Boris, cu care este strâns legat printr-o prietenie veghe.

Coubé, om de gust ca totdeauna, ne cântă câte-va cântece vesele din repertoriul său parisian, pe când Lvoff îl acompaniază pe pian. Petrecerea asta ține până la am-spre-zece și jumătate seara. La miezul nopții, toți ofițerii de marină, fără excepție, trebuie să se aște pe bordul vasului lor.

La esire, am văzut că Coubé stăruia să i-se dea socoteala ca s'o plătească. Restauratorul spunea că nu era grabă și că o să fie vreme și a doua zi.

În vreme de războiu, dragul meu, îl zise Coubé rîzînd, nu te sfătuesc să dai pe datorie fiindcă nu poți să știi dacă mâne o să mai fiu în viață.

Bietul Coubé! adevărat că seara aceea a fost cea din urmă seara a lui.

Am mers din intunerecul desăvîrșit și mergem pe dibuite pe ulicioara care duce spre port.

Marele Duce Cyril și Coubé se întoarse pe bordul lui Petropavlosk. S'ar putea foarte bine, ca de astă-dată să nu treacă noaptea fără să se sloboadă un tun.

Ofițerii spun că amiralul Makharoff a trimis opt torpiloare cu ordin să caute flota dușmană și, de va fi cu puțință, să o atace prin surprindere.

Port-Arthur, Miercuri, 31 Martie. La cinci ceasuri și jumătate de dimineață, sunt deșteptați de o canonadă puternică, care s'aude despre mare.

Poate că flotila de torpilor, eșită aseară din port, o fi întâlnit flota japoneză și o fi atacat-o?

Marele duce Boris, prințul Karageorgevici, Demidoff și Lvoff, îmbrăcați în grabă, se pregătesc să se ducă pe bateria superioară de pe Muntele de Aur, ca să observe lupta navală.

Generalul Stoessel a propus să trimeată ca de călărie la cel dintâi semnal.

Până atunci, marele duce Boris pleacă pe jos spre port, și trece pe cheu în momentul când Petropavlosk se pregătește să ridice ancora.

Prințul Karageorgevici propune marelui duce să se urce pe bordul cuirasatului; însă Demidoff îl sfătuește să nu facă asta. Într'același moment sosesc caii și marele duce Boris, cum și tovarășii lui pleacă în galop spre Muntele de aur.

Șeful nostru de tren, inginerul Besradezky mă înștiințează că îndată ce va cădea cel dintâi obuz în radă, are să fie silit să retragă trenul pe linie, la două verste dela gară, fiind că local unde se găsește acum, deschis pe canal, ar fi, în caz de bombardare, prea expus proiectilelor dușmanului. În vremea asta ne suim împreună pe munte care domină gara și din vârful căruia avem o vedere întinsă pe mare.

Acolo, o sută de privitori, alergați din diferite părți ale orașului, observă orizontul cu un ochian, se vede foarte bine peripețiile luptei. Se svonește că un torpilor rus, Bestrani, a fost confundat.

În momentul acesta, crucișătorul Bayan, ieșit cel dintâi din radă, e în luptă cu mai multe bastimente japoneze, la 6 sau 8 verste în larg

mări. Se apără vitejește retrăgându-se din fața adversarilor și apropiindu-se de coastă.

Se zărește pe rînd trei, cinci, pe urmă opt vase japoneze.

În vremea asta escadra rusă, compusă din patru cuirasate, trei crucișătoare protejate și vre-o zece torpiloare, a eșit din radă ca să meargă înaintea dușmanului.

Amiralul japonez însă nu vrea să își primejduiască vasele expunându-le focului puternicilor baterii de pe coastă, și când s'apropie flota rusă el se face că se depărtează.

Atunci Bayan se întoarce în loc cu fața și înfruntă focul bastimentelor dușmane pornește să le urmărească.

Este o priveliște de toată frumusețea. Perseviet își ia și el o parte activă la bătaie.

Tinărul sculptor Liuba.

Sub acest titlu „Voința Națională” scrie:

Nu știu dacă bucățile pe cari sculptorul român Alexandru Liuba le-a expus de câte-va zile la Ateneu au interesat deopotrivă pe puținii bucureșteni cari, între altele, obicinuesc să viziteze, din când în când, și sălile Ateneului român. Pentru mine, interesul a fost cu atât mai mare, cu cât d. Liuba m'era necunoscut și trebuie să mărturisesc că bucațile necunoscutului sunt foarte bune. E drept că la noi în țeară expresia „foarte bun” și-a pierdut cu totul și valoarea și însemnătatea ei de când o zvârlim cu ochii închisi tuturor pietrilor cioplite prost în lipsă de altele cioplite mai bine. La noi, unde se lucrează puțin și se critică mult, nu-i chip ca să ajungă cine-va mare artist cu tot talentul ce l'ar avea și cu toată bunăvoința ce i-ar arăta-o cel câți-va „mai priceput”. Și iată pentru-ce: la noi, în lipsa unei critici sincere, serioase și cu autoritate, care ar putea înlesni marelui public nepregătit încă, pricepera unei opere de artă, se întâmplă ca zugrăvi, ori pietrarăi, să expună alături de pictori ori sculptori și de cele mai multe ori, cei dintâi să aibă mai mulți admiratori de cât ceilalți.

Dar' să revenim la domnul Liuba, care este un adevărat sculptor.

Domnia sa expune două busturi de bărbați, unul în marmură, altul în gips, un bust de copilă în marmură, o schiță în gips reprezentând pe „Sysiphos” și alte câte-va schițe de mai puțină valoare.

Lăsând la o parte busturile celor doi bărbați, cari în treacăt fie zis, sunt două dintre cele mai bune bucați expuse până acuma la noi, să ne oprim în fața bustului de copilă — bucată cea mai bună și cu care d. Liuba pare a fi încercat să-și câștige admirația cunoscătorilor. Fără ca motivul să fie ceva extraordinar, interpretarea și marea plastică în care ne redă expresia blândeței și naivității, ne face să o întrevădem în d-nul Liuba un artist care ar putea în scurt timp să ne arate lucrări de o valoare tot mai mare. Și ca probă este schița „Sysiphos” — bucată medaliată la Academia de sculptură din München.

Se știe din mitologie că „Sysiphos” era un nenorocit condamnat de zei ca toată viața sa să muncească urcând până în vârful unui munte un bolovan care, odată ajuns, se rostogolea earăși la vale.

Ei bine, în schița „Sysiphos”, d-nul Liuba ne arată puterea sa de concepție, modul său original de a interpreta ideea Sysiphos, întrebuintând o părghie atunci când putea să se servească numai de mâni. Ori părghia dă mai multă viață acțiunii, făcând să reiese în relief desperatele eforturi și vecinica oboseală a nenorocitului lipsit de o singură clipă de odihnă. Eu unul am convingerea că d-nul Liuba ar putea face din „Sysiphos” un capo d'operă care turnat în bronz și așezat în grădina Ateneului ori într'altă parte a capitalei, ar fi cea mai de seamă sculptură românească și ar stârni mai multă admirație din partea străinilor decât toți sărmanii noștri oameni mari cărora le-am cinstit memoria eternizându-le figura în schiloadele bronzului și marmure presărate prin grădina Ateneului ori pe aiurea.

Radu Urească.

† Archiducele Iosif

În momentul când punem sub presă ziarul primim știrea că archiducele Iosif a încetat din viață azi, în Flume la oarele 6 dimineața.

Evenimentele din Norvegia.

Cu mare solemnitate bandiera uniunii de pe fortăreața Akershus a fost scoborită și a fost ridicată în locul ei bandiera tricoloră norvegiană.

O enormă multime, cu toți deputații și garda națională norvegiană, asistau.

Comandantul gărzii a dat citire hotărîrii Camerei.

Pe când se scobora bandiera uniunii trupele au prezentat armele și muzica a intonat imnul norvegian, în bubuitul tunurilor. Mulțimea își descopere capetele.

Apoi a fost ridicată noua bandieră. Muzica a intonat imnul norvegian, pe care mulțimea îl cânta și ea, în cor, din voce.

Comandantul strigă:

— trăiască Norvegia!

Mulțimea răspundea cu strigăte entuziaste de:

— Trăiască ministerul scandinav!

Stockholm, 13 Iunie. În caz dacă pe tronul Norvegiei va fi chemat un prinț suedez, apoi acesta nu poate fi altul decât prințul Carol, al treilea fiu al regelui Oscar. Tinărul prinț este un escelent militar, o figură imponentă, cu un cap mai mare și decât tatăl-seu, care este și el vestit că e cel mai înalt om în oștire.

Între deputații din orașe și dela sate al Norvegiei au eșit la iveală diferențe: cei aleși la sate sunt pe lângă alegerea de rege, ear' reprezentanții orașelor, spriginiți și de socialiști, sunt pentru — republică.

Besboiul ruso-japonez.

Țarul doritor să facă pace.

Petersburg, 12 Iunie. Din cercuri bine informate se asigură că Țarul și-a manifestat dorința să încheie, cât mai iute, pace. A cerut d'asemeni, consiliului de stat, să-i prezinte lista acelor diplomați ruși cari ar fi mai potriviți să înceapă negocierile cu diplomații japonezi. E probabil că vor fi însărcinați cu această misiune Cassini, ambasador în Washington și Rosen, fost ambasador în Tokio.

Washington, 13 Iunie. Eri a sosit aici răspunsul Japoniei și al Rusiei cu privire la propunerea președintelui Roosevelt care se oferise a mijloci pac-a. Ambele state beligerante primesc propunerea lui Roosevelt. Guvernul francez a contribuit foarte mult la aceea ca Rusia să accepte propunerea președintelui Statelor-Unite.

Se asigură de asemeni că cele două oștiri de pe uscat au încheiat în mod tacit un armistițiu de 6 săptămâni.

Londra, 13 Iunie. Oștirea japoneză înaintează spre Kirin și astfel curînd poate să fie o luptă mare. Mareșalul Oyama are sub ordinele sale 600.000 soldați.

Alaltăieri Japonezii au izgonit pe Ruși din pozițiile ce le aveau la Liangnikuan și Nankengeng. În lupta ce s'a dat a căzut colonelul rus Sulsitenko.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 13 Iunie 1905.

— **Impăratul pe șesul Morva.** Din an în an esundarea cauza tot mai mari pagube în satele austriace de pe țărmul drept al râului Morva; în anul 1899 sate întregi s'au pustii prin esundare. În 1890 regele a dat ordin să se zidească pe spelele statului țărmul drept al Morvei, și stavilele puse esundării s'au terminat acum. Aproape de locul unde înainte esundării din 1899 se afla comuna Markthof, au ridicat un mansoleu, care eră a fost sfințit pe lângă asistența domnitorului.

— **Cavaleriștii ungari refugiați în Sabaț.** Ziarul „Politika“ din Belgrad primește repețite înștiințări din Sabaț că din garnisoana din Bosnia, în deosebire dela cea din Belina, fug soldații adeseori în Serbia. La începutul săptămânii trecute, scrie numitul ziar, cavaleriștii din Belina sub supravegherea unui oficer maghiar austriac își scaldau caii în râul Drina. De odată numai observă oficerul că doi dintre soldați au înțotat la țărm sârbesc și cu caii cu tot au dispărut în desișul pădurii. Cu toate că e strict oprit, oficerul a dat ordin să-i urmărească pe pământ sârb. Mai mulți feciori au pornit în urma lor, după îndelungată căutare însă, s'au întors numai cu caii acestora. Cavaleriștii fugiți s'au insinuat la orașul Sabaț unde au mărturisit că din cauza tratamentului brutal s'au hotărât să fugă. Prefectura din Sabaț a înștiințat despre aceasta guvernul sârbesc pe cale telegrafică. Cei doi cavaleriști au fost lăsați pe picior liber, deocamdată însă nu-i permis să părăsească Sabațul.

— **Tradarea secretelor militare.** Matelotul Michelangelo Pazzi a fugit de pe un vas de război venețian și este bănuț că ar fi dus cu sine la Viena acte secrete de mare importanță. Despre cazul acesta se scriu din Veneția următoarele amănunte: „Pazzi servea pe vasul de război *Esploratore*, unde era aplicat în calitate de desenator. În zilele trecute și-a cerut pentru scurt timp concediu și de atunci nu s'a mai prezentat. Din mai multe semne se presupune că a luat cu sine acte importante, despre ce imediat au avizat contra admiralul. Actele îndepărtate se referesc la ordinațiunea vaselor submarine dela țărmurile Venețiene. Pazzi se bucura de mai multe favoruri astfel i-a fost permis să doarmă în oraș, și afară de serviciu să poarte haine civile.

Proba iubirei.

La moartea marchizului de Rochecluse, fiul său unic, Jacques, era în etate de șeptezeci ani.

Marchiza, mândră și îngâmfată de prejudecățile nobileței încercase de a întipări asupra acestui copil principiile ei pline de înfumurare deșartă. Ea se iovise însă de spiritul independent, de caracterul drept, de natura poetică și simțitoare a lui Jacques, care visa o viață înimoasă și care deja inclina spre cei sărmani.

Martha Rion era fiica unui profesor de Universitate, rămas văduv prea de timpuriu și mort în floarea vârstei.

Natura distinsă din naștere și de o rară frumusețe, Martha poseda cele mai nobile sentimente și un suflet de o bunătate deosebită.

Când se întâlniră, Jacques avea douăzeci și trei de ani, Martha douăzeci.

Fără a avea un singur moment cea îndoială a judecății care birue simțirea inimii, Jacques destăinuț mamei sale iubirea ce simțea pentru cea fată și-i făcu cunoscut că dorea s'o ia de soție.

Marchiza se simți dureros atinsă de sentimentele pe cari i-le arăta fiul ei și-i făcu amare reproșuri.

Pentru prima oară, Jacques vorbi mândru cu mama sa amenințând-o că va părăsi casa părintească. În fața acestei hotărâri marchiza își schimbă tactica. Ea deveni blândă, rugătoare; și făcând să miște sentimentele filiale, reuși să-l hotărăscă de a călători timp de câte-va luni. La întoarcere vor vedea.

— Din Viena încă se comunică știrea că s'au descoperit urme de spionagi. Un italian cu numele C. Pietro fiind bănuț cu spionare, a fost deținut și predat poliției. Din scrisorile și notițele aflate la locuința lui, s'a descoperit că de mult se ocupa cu spionarea și era în continuă legătură cu un atașat militar dela o ambasadă din Viena.

— **O zi de bucurie.** „Gazeta de Daminecă scrie: Ziua de 28 Maiu a. c. a fost o zi de bucurie pentru 30 familii mai sărmane din comuna Odești. În care zi, Magnificul domn George Pap de Băsești, marele și neobositul nostru antelupător din cunoscuta I generositate — după-cum în anul trecut în comuna Băsești — așa și ast an, din dragostea D sale învâpăiată pentru neam, a împărțit ca dar între 30 familii de aici câte 5 mielușele de familie, în total deci 150 mielușele.

Mai îmbucurătoare e acea împrejurare, că acest dar generos are să fie continuat an de an, și de această generositate au să fie părtașe, cu timpul, toate comunele românești din Cehul-Silvaniei.

Subscrisul și pe aceasta cale, în numele celor 30 familii, aduc cea mai ferbinte mulțumită generosului donator, dorind ca bunul D zeu să-l țină firul vieții într-un mult an, ca — după zisa sf. scripturi; „să se poată bucura dimpreună și cel-ce samănă, și cel-ce seceră“. Vasile Gavrîș, preot gr. cat. rom.

— **Moartea printului Leopold.** În cursul vizitei de condolență făcute de împăratul Wilhelm familiei A. S. R. Prințelul Leopold de Hohenzollern, funeriile au fost hotărâte pentru Marți dimineața, la biserica S-ta Hedwid din Berlin.

Încă dela orele 8, un însemnat număr de doamne și domni din aristocrație, precum și corpul oficerilor reg. 2 al gardei, al cărui comandant este Principele Moștenitor, au de-pus cărțile lor.

Regimentul Augusta a dat garda de onoare. Ceremonia religioasă a fost săvârșită de către episcopul catolic Vollma. Preotul militar Oende va sluji la casa mortuară. Luni seara, la orele 5 și Marți se va celebra un serviciu funebru la care vor asista împăratul și toți Prinții prezenți la Berlin.

Corpul a fost ridicat Luni, la orele 8 seara și a fost transportat în biserica S-ta Hedwig, iar Marți, după serviciu funebru, rămășițele pământești ale defunctului Principe au fost transportate la Sigmaringen.

— **O revistă pedagogică.** La 1/14 Iunie anul curent va apare în București primul număr din „Revista generală a învățământului“, fundată

Sigur de nestrămutarea sentimentelor sale, satisfăcut că nu fusese silit de a recurge la mijloace extreme, Jacques se învoi să plece. Dar, când înainte de plecare, îmbrățișă pe Martha, el îi zise: „Pentru tine fac aceasta. Peste un an vei fi soția mea“.

* * *

Marchiza nu spera că această despărțire va desrădăcina iubirea adâncă pe care fiul ei o ducea în inima lui cinstită; dar ea avea planul ei.

La o lună după plecarea lui Jacques ea trimise să cheme pe Martha. Tinăra copilă nevoind să refuze, se prezentă, mișcată și respectoasă înaintea marchizei de Rochecluse, care o primise cu o prefăcută bunăvoință. După-ce îi făcu puțină morală și invocă memoria părinților ei, marchiza adăogă:

— Doresc să repar răul ce ți-a cauzat fiul meu...

— Jacques să-mi facă rău, doamnă? zise Martha cu voce tare.

— Da, reluă marchiza, el nu trebuia să urzească o intrigă care știa că nu va putea duce la un bun sfârșit.

Numele pe care-l poartă, cariera diplomatică ce va îmbrățișă, viitorul ce-l așteaptă, totul comandă marchizului Jacques de Rochecluse, fiul meu, de a se feri de încercături. Dacă d-ta îl iubești, domnișoară, în acest caz îți pretind în numele fericirii sale o despărțire definitivă chiar acum pentru ca nu mai târziu să ți-se pară prea crudă când necesitățile o vor împune.

de o grupă de institutori și profesori de toate gradele.

Revista va fi condusă de un comitet pus sub direcțiunea d-lui Spirul C. Haret, profesor universitar, fost ministru, membru al Academiei române.

Secretar de redacție e dl Lupu Antonescu, profesor liceal și casier dl P. Girboviceanu, directorul școlii normale al Societății pentru învățătura poporului român.

— **Placă comemorativă.** Orașul Thoun din Elveția a pus o placă de marmoră pe una din casele cu n. 95 din „Obere Hauptgasse“ cu următoarea inscripție:

„În memoria împăratului Napoleon III, care împreună cu mama sa, regina Ortensia, a locuit această casă, în calitatea sa de căpitan al artileriei elvețiene, în 1834 și 1835“.

— **O Româneă fără mâni să arată în o sațră din piață.** din prilejul târgului — scrie „Libertatea“ din Orăștie. — Ea e din Nocrichiu, o chiamă Lupu. Lipsindu-i mâinile, ea scrie, coase tae cu foarfecile în chip minunat, cu piciorul! Cu degetele dela picior prinde cerusa, foarfecile și acul.

— **Invitare.** Reuniunea de cant și muzică „Unirea“ din comuna Varadia vă invită cu onoare la Concertul împreună cu teatru care se va ținea la 18/5 Iunie 1905 adică în duminica Rusliilor cu ocaziunea sănțirii bis-gr. cath. din loc. Sănțirea bisericii se va sevârși Duminică la 9 ore a. m. prin Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu Episcopul Lugojului. Concertul: Motto 1. „Doitorii români“ de Popovici, cor bâr. 2. „Dorul Ardeleanului“ de Popovici, cor mixt Teatru „Baba Hîrcă“ comedie populară în 2 acte, predat de membrii reuniunii: Hîrcă Vasile Orășianu, Vlad Paul Cîpu, Chiosa Adam Țieranu, Gianjiu Vichentie Cenda, Viorica Ana Sorinca, Ingeru Ana Minda, Barzu Pau Berlia. După producțiune urmează joc. Intrarea locul I. 2 cor locul II. 1 cor. 30 fil. locul de 60 fil. Venitul curat e destinat jumătate pentru bis-gr. cath. din loc. iar jumătate pentru reuniune. *Comitetul*

— **Trăsnet în fortăreața Veneției.** Un mare vijor a bănuț în Veneția. Turnul bisericii din fortăreața *San Nicolo* a fost trăsnet, de unde fulgerul a alunecat jos în edificiu și pivniță, unde a făcut mari pagube. Turnul e ruinat Sâmbătă au început să-l dărîme.

— **Crimă din răsbunare.** O depeșă din Zara comunică știrea unei crime ce s'a întâmplat acolo Vineri. Cavalerul *Bohm*, fost funcționar de finanță, a pătruns seara în cancelaria consilierului de finanțe *Rossini*, a împușcat de două

De altfel eu nu-ți cer acest sacrificiu fără a-ți da o mână de ajutor spre a te scoate din această situație. Îți voi găsi un băiat bun care va uita greșala d-tale și te va lua de soție. În acest mod vei continua a ocupa în societate locul d-tale de femece onestă.

Martha Rion, pentru prima oară măsura distanța socială care o despărțea de Jacques, marchiz de Rochecluse. Ea se simți năvălită de o durere imensă la gândul că va putea pierde pentru totdeauna pe acela pe care-l iubea mai mult de cât viața, mai mult de cât onoarea, mai mult de cât ori-ce. Dar, îndată spiritul ei nobil și generos, considerând prea mult rolul fatal pe care mândria acestei mame îl atribuia, ea căută în amorul ei, model de renunțare și de ideal, mijlocul de a se sacrifica.

Ea se ridică și cu ochii scaldăți în lacrimi răspunse cu vocea foarte mișcată dar demnă.

— Eu nu cunosc pe marchizul de Rochecluse, doamnă. Acela pe care îl iubesc se numește Jacques. Nu m'am gândit încă la viitor, dar d-ta ești mama lui și vii să-mi arăți prăpastia care mă separă de el.

Am înțeles. Vad că eu nu pot să-l fiu de cât genul cel rău, eu care visam că-l voi fi îngerul păzitor... Pentru binele lui să dispar din cale... El bine, doamnă, voi avea acest curaj. El n'o să mă vază... Chiar de azi, voi înceta de a-l mai trimite scrisoare zilnică... Scrieți că am căzut de-odată bolnavă... că te-am înștiințat... că am murit, în sfârșit...

Și sărmana copilă eși repede pentru ca să nu isbucnească în lacrimi!...

* * *

ori asupra lui și Rossini nimerit chiar în inimă a căzut mort. *Atentatorul s'a sinucis.* Cavalerul *Böhm* parasise oficiul de stat prevăzând probabil ca de înaintare nu poate avea speranță. În oraș este generală compătimiterea față de Rossini, care era un funcționar destoinic și nu de mult a fost distins de împăratul.

— **Tulburări pe vaporul Ultonia.** Pe vaporul de emigranți *Ultonia*, care a sosit în Fiume cu întârziere de zece zile, au izbucnit tulburări, din motivul că comandantul a urcat timpul lucrului dela patru la șase ore. Când muncitorilor le-a venit la cunoștință ordinațiunea comandantului numai decât au întrerupt lucrul. Au fost arestați și comandantul a dispus ca mateloții să continue lucrările. Aceștia însă au denegat supunerea pe motiv că nu pot suporta un timp mai îndelungat la mașinării, și au cerut să se reducă la cele vechi orele de lucru ale muncitorilor. Din aceasta s'a iscat apoi ceartă între oficerii și mateloții. Feciorii englezi s'au atașat pe lângă oficerii.

Cu revolverele în mână voiau oficerii să silească pe mateloții a lucra la mașini. Un cărmuitor care a pălmuit un oficer, a fost legat și ținut într-o cameră din fundul vaporului până la sosirea în Fiume. Mateloții amenințau pe oficerii cu pumnul. La o parte dintre mateloții le-au dat drumul îndată la sosirea în Fiume, mulți însă au părăsit serviciul de bună voie. Unii dintre ei s'au dus la redactorul ziarului „*Novi List*” și i-s'au plâns cum au fost tratați. Au spus, că vre-o zece erau cari n'au voit să se supună ordinațiilor comandantului, văzând într'aceste numai o nouă chinuire. Întâi era așa împărțit lucrul, că cei cari erau la încălzit munceau patru ore, ș'apoi aveau libertate de 8 ore. Cei cari făceau serviciul de matelot, li-se dădeau după 4 ore de muncă 4 ore de odihnă. Au venit apoi cu pretenția de sporirea muncii cu 2 ore pe zi și noapte. Contra acesteia au protestat, sătul fiind de altfel de tratamentul rău. Personalul englez nu era tratat așa vitreg ca dinșii. Ei erau bătuți și pentru cea mai mică greșală. Când mateloții au fost ordonați la cazane, aceștia încă au protestat contra muncii de 6 ore și le-au declarat solidaritate colegială. Atunci oficerii cari erau opt, cu revolverele în mână i-au silit la lucru. Ajungând în Fiume, la trei le-au dat drumul, ceilalți însă au plecat de bunăvoie.

— **Moștenirea lui Bülow.** Referitor la știrile comunicate despre moștenirea cancelarului Bülow, se publică din Hamburg știrea sigură, că din lăsamântul *Godofrey* de 50 milioane a moștenit 4 milioane mărci.

— **Zestrea moștenitoarei tronului german.** Un ziar german primește din izvor sigur infor-

mațiunea că prințesa Cecilia nevasta moștenitorului de tron german, a căpătat zestre de nouăzeci milioane mărci. Cea mai mare parte au dăruit-o rudele ei rusești.

— **Noua Universitate din Serbia.** Școala superioară din Belgrad a fost transformată în Universitate; este primul stabiliment de soiul acesta în Serbia.

Va cuprinde cinci facultăți: teologie, filosofie, drept, medicină și facultate tehnică. Facultatea se va deschide când se vor strînge capitalurile trebuincioase. Leafa maximă a profesorilor poate să se urce până la 9000 lei; cea mai mică până la 1400.

— **Bruxelles-Berlin în 7 ceasuri.** În Bruxelles s'a fundat o societate ca să construiască o linie directă între Bruxelles și Berlin, cu tracțiune electrică, așa că cine-va să ajungă de aci până în capitala germană în șapte ceasuri.

Pentru a ajunge la vitezele acestea cari se pot obține numai cu tracțiune electrică, trebuie ca linia să fie dreaptă.

Viteza comercială obținută prin motivele acesta de tracțiune va trebui să fie mai mare de 160 kilometri pe ceas.

— **Un oraș preistoric.** Făcând săpături în insula Egina, misiunea bavareză a descoperit un oraș preistoric; casele sunt înghesuite una lângă alta; s'au găsit multe instrumente de bronz.

— **Fabrica de bombe în Baku.** Ziarelor din Lemberg li-se comunică din Petersburg știrea că în Baku s'a descoperit o fabrică de bombe. S'au găsit două sute bombe, fabricanții au fost deținuți.

— **Convocare.** Despărțământul *Sânmielășului-mare* al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” prin aceasta se convoacă la adunarea cercuală, care se va ține în comuna *Nereu* a doua zi de Rusalii, adică la 6/19 Iunie 1905 după amiază la 4 ore, cu următoarea ordine de zi: 1. Cuvînt de deschidere. 2. Raportul comitetului. 3. Inscrierea de membri noi. 4. Disertațiunii. 5. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală. 6. Eventuale propuneri. 7. Închiderea adunării. Din ședința comitetului ținută la 18 31 Maiu 1905. *Ioan Popovici*, notar. ad. hoc. *Dr. Nestor Oprean*, director.

— În sensul §-lui 41 din statute convocăm adunarea generală a despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe 25 Iunie st. n. la 3 ore după amiază în Timișoara-Fabric în sala hotelului „3 Roze”. Obiectele adunării: 1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Raportul anual al comitetului. 3. Censurarea socioilor. 4. Sta-

bilirea budgetului pe anul viitor. 5. Alegerea a 2 delegați la adunarea generală a „Asociațiunii”. 6. Pertractarea eventualelor propuneri. Timișoara, la 6 Iunie 1904.

Diracțiunea despărțământului.

— **Pepinieră de lei.** În grădina zoologică din Dublin sunt crescuți actualmente vre-o 250 pul de lei din cari foarte mulți au fost vânduți diverselor menagerii din lume. Suma încasată până acum e de 125000 lei.

De notat e că o leoaică din menționata grădina zoologică a făcut până acum 34 de pul.

Crimea din Bolognia.

În procesul *Murri-Bonmartini* s'au început deja vorbirile de apărare. Întâiu a fost ascultat reprezentantul victimei acestul omor, ear pertractarea din 6 Iunie a fost numai vorbirea tinerului profesor de universitate *Scipio Sighele*. Vorbește foarte liniștit și analizează fără exagerări individualitatea contelui Bonmartini. Incepe cu aceea, că trebuie șterse toate calomniile cu ce-l acuză ucigașii pe conte, ca amintirea lui cu mândrie s'o poată păstra copiii. Era un om bun, cu sufletul de copil, și fiindcă se aliepa de creștințele familiare și religioase, spuneau că-l clerical. Și familia Murri s'a folosit de ocazie când a fost vorba ca Linda să se mărite după el, și până era mireasă li scria scrisori pline cu asigurare de dragoste, din cari apoi reese, că a putrit pentru el nu numai simpatie, ci l'a și stimat.

Acuzatorii au încercat să facă descrierea contelui ca a unui tiran din evul mediu, care cu săparea unei fântâni își putea fericii țărani supuși și fiind un suflet avar nu s'a învoit la săpare. D'aci reese că țărani li iubeau, nu este însă evident că i-ar fi tratat cu brutalitate. Mai spuneau ș'aceea că odată n'a voit să plătească unui funcționar sărac o sută de lire, cu care sumă aceasta din eroare a dat contelui mai mult. Acesta însă dovedi nu se poate.

— Și d-ta *Tullio Murri* — zise avocatul cătră acuzator — d-ta care nu te-ai silit să primești bani dela amantul soarei d-tale, după ce otravă ai primit dela ea pentru a-ți omori cumnatul, d-ta, care ai scos portmoneul cu banii din buzunarul contelui ucis, cum, nu ți-e rușine să pășești în chestii bănești ca judecător?...

Tullio roșește și cu capul plecat ascultă cuvintele avocatului. Profesorul Sighele respinge acuzele murdare și perverse aduse contra contelui Bonmartini și se nisuește a le desmînji. Aici este întrerupt de president, care amână pertractarea pe ziua următoare.

— Sunt eu, Jacques...

Înmărmurit, neștiind dacă mai e în toate mințile, Jacques de Rochecluse, care recunoscu-se vocea iubitei sale, simte că inebunește.

Vrea să vorbească dar' cuvintele nu-l ies din gât. Rămâne incremenit de spaimă, cu gura căscată, cu mâinile întinse, cu privirea atîntită asupra vedeniei... În sfîșit face o sforțare supremă... Înaintează și apucă mâna aceleia pe care o crede o fantomă. Îi vede figura...

— Martha! Martha!

De două-ori pronunță răgușit acest nume apoi cade leșinat pe pământul gol!

Tradusă de *Alexe Th. Dimache*.

Cuvinte de spirit.

Prea mică pentru doi. Frideric cel Mare sta odată la fereastră și auzi un zgomot. Se uită pe furiș înapoi și observă, că un pagiu se uită la tabachera regelui cu lăcomie și pe urmă crezând, că Frideric nu-l vede, luă o priză de a-bac din ea. După cât-va timp închide regele fereastra, luă tabachera și întrebă pe pagiu, dacă îi place tabacul lui. Acesta surprins răspunse afirmativ. „Ei bine, ia-o, este a ta; pentru doi e prea mică!”

Marchiza își atingea scopul mai ușor de cât ar fi putut crede. Printr'un servitor devotat ea spionă pe Martha și cu modul acesta putu să se asigure că hotărârea de renunțare a acesteia creaturii era nestrămutată. În adevăr blînda copilă, într-o totală renunțare de sine, părăsise apartamentul din strada Trêvise, acel cuib al iubirei, acel sanctuar al amintirilor ei, apoi se duse să se ascundă la celalalt capăt al Parisului.

În acest timp Jacques ne mai primind scrisori dela Martha, fu cuprins de o mare des-nădejde. Din Egipt, unde se găsea pe atunci, el plecă spre Franța, cu inima îndurerată. La Alexandria, înainte de a se urca pe vapor, găsi o scrisoare dela mama sa. Marchiza, într'un limbaj prefăcut, îi scria că Martha murise, după o zăcere de câte-va zile de pneumonie.

Ea adăogi că alergase la chemarea supremă a tineretii copile și ca-l auzise ultimele cuvinte. În fine ea îi spunea că se însărcinase cu înmormântarea și că construisese un mormânt în care să depună rămășițele aceleia pe care o iubise fiul ei.

Și, pentru ca să facă minciuna mai de crezut, ea construisese în adevăr în cimitirul Père-Lachaise un modest monument cu simpla inscripție. Martha Rion.

Noaptea să întinde peste marele oraș al morții, și deja paznicii după un rond făcut în grabă s'au dus să se culce. Dar' oare să fie adevărat că nici un viețuitor n'a ramas printre morți?...

Nu, pentru-că la spatele unui mare mormânt sărăcăcios. El plînge...

Dar' ce zgomot s'aude în apropiere?...

Fără îndoială, tinărul n'a auzit nimic, pentru-că rămâne nemișcat, părănd statuia durerii.

Din nou același zgomot ciudat spinteca tăcerea nopții... Să aud suspine înăbușite...

De astă-dată el ridică capul și ascultă, surprins. El cugetă: „Nu sunt singurul care suferă aici”. Apoi cade din nou în prăpastia durerii sale...

De-odată însă se întoarce. I-se pare că a auzit o chemare, un nume, numele său...

— Martha, tu mă strigi? zise el, zăpăcit... da ești din mormânt, vino să te vad!...

Apoi se face iarăși tăcere.

— Oh! ce zăpăcit sunt! De trei luni și în fie-care zi, mi-se pare că o vad, că o aud. Sunt jucăria imaginației... Oh! cât sufer...

O umbră să ivește.

— Cine ești? întrebă el.

O voce înecată de lacrimi, îi răspunde.

Numai atunci ne îmbrăcăm ieftine și bine, o o o IN PROVINCIE se TRIMET MUSTRE o o o
dacă materia pentru haine bărbătești o cumpă-
răm din magazinul de postavuri KIZ materie
pentru un costum întreg din postav de lână cu-
rată, negru și colorat fl. 6—30. 504 o o o ABAD, Szabadságtér 17 — PÉCS. Király u. 1. o o o

LEICHNER și FLEISCHER.

Bibliografie.

A apărut „Revista Idealista” Nr. 5 din Maiu 1905 cu următorul sumar:

D. Mihail G. Holban: Răspuns „Scrisoarei deschise” a dlui I. Chendi din Voința Națională dela 23 Aprilie 1905; D. Petru V. Haneș: dl Vlahuță și limba literară; D. Mihăescu Nigrim: Londra; D. D. Drăghicescu: Metoda activă, democratică și sociologie (Știință și practică socială); D. Edgar Th. Aslan: Fiica lui Radu cel frumos (impresurări și chipuri din trecut) urmare; D. M. Strajan, Galileo Galilei (1564—1642) privit ca filosof, urmare; Delacăsioare: Destinul (Fantasie); Ion Măgură: Două scrisori; M. Mărgăritescu: Cronica Muzicală; Poezii: Ana M. Holda: Dute vântule; Zamfirescu Anghel; Simina: In spre seară; Mihail G. Holban: Viteza în țară și în străinătate: Buletin literar și bibliografic (cărți și reviste române, cărți și reviste streine).

Pr. V. Voniga: *Etica creștinească sau Referințele morale ale omului*. Timișoara, Tipografia Alexandru Mangold, 1906. 8° pag. 178. Prețul 2 cor. „Am scris — zice autorul în Prefață — ca preot, sub influența însușirii, ca ajutorul zelului, la îndemnul vocațiunii și în conștiința datorinții de a lăși între oameni învățăturile creștinești și de a munci în agrul, unde trimes sunt a face economie de mântuire. Din conștiința datorinții reese și scopul ce l-am avut în vedere, când m'am determinat a-mi publica această lucrare, ce apare în modestie și fără alte pretenții, decât în credința, că dintrânsa pot învăța multe, atât bătrânii cât tinerii, și atât preoții cât laicii”.

Dr. Iustin Marsieu

.. avocat în Arad ..
și-a mutat cancelaria

în strada Széchenyi Nr. 1.

etagiul I (casa Bogdan)

ceea-ce aducem la cunoștința clienților.

Nr. 51—1905.

D. f. g.

Concurs.

Pentru catedra de limba maghiară și latină, eventual ori care alt obiect combinat cu maghiara ori latina la gimnaziul public român gr.-or. din Brad se scrie concurs.

Concurenții își vor adresa petițiile lor Comitetului gimnazial subscris până la 28 Iunie (11 Iuliu) a. c. incluzive și le vor însoți cu următoarele documente:

1. Carte de botez, prin care vor dovedi, că sunt români gr.-or.;
2. atestat de conduită;
3. atestat medical despre starea sanitară;
4. revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiilor bisericești și școlare, cum și regulamentelor și concluzelor în vigoare;
5. diploma de profesor, conform art. de lege XXX: 1883. — Sau dacă nu vor avea diploma, documentul despre examenul de specialitate, ori cel fundamental și absolutoriul de la universitate.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Pentru profesor ord. def. salariu anual de 2400 coroane, 6 cuincuenale de câte 100 coroane, drept de penziune conform statutelor fondului archidieceșan de penziune;

2. ca profesor ord. provizor în 3 ani anual câte 2000 cor.;

3. ca profesor suplent anual 1600 cor.

În ori ce calitate e dator a propune 20 oare pe săptămână și a-și ocupa postul la 1 Sept. n. 1905.

Brad, la 21 Maiu 1905.

Comitetul reprezentanții gimnaziale.

Prezident:

Vasiliu Damian, protopresbiter.

Secretariu:

P. Pavel Opreșă, director gimn.

ECONOMIE.

Arad, 13 Iunie

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 13 Iunie. —

Incheierea la 12 ore:

Grâu pe Octombrie 1905 (100 cigr.)	16.14—16.16
Secară pe Octombrie	13.10—13.12
Orz pe Octombrie	11.24—11.26
Cucuruz pe Iulie	15.06—15.08
Cucuruz nou 1906	11.20—11.22

Incheierea la 5 ore:

Grâu pe Octombrie 1905	16.16—16.15
Secară pe	13.08—13.10
Ovăs pe Octombrie	11.26—11.28
Cucuruz pe Iulie	15.—14.02
Cucuruz nou 1906	11.20—11.22

Piața din Arad.

S'au vândut:	(100 klg.)
580—650 măși metriche grâu cor.	17.00—17.40
320—340 ” ” cucuruz ”	15.10—15.30
Semnare nominală secară:	14.68—14.70
” ” orz:	14.60—14.80
” ” ovăs:	13.60—13.80

Piața din Aradul-nou.

S'au vândut:	
300—340 măși metriche grâu cor.	8.40—8.60
180—250 ” ” cucuruz	7.40—7.50
Semnare nominală: secară	7.00—7.10
” ” orz:	7.20—7.30
” ” ovăs:	6.70—6.80

Bursa de bucate din Timișoara.

Grâu: 70—100 klg.	Cor.	16.20—16.30
” 80—” ”	”	16.30—16.40
Secară: 100 ”	”	14.—14.10
Orz: ” ”	”	13.80—14.—
Ovăs mercantil 100 klg.	”	13.30—13.—
” cernut ” ”	”	13.30—13.40
Cucuruz vechiu ” ”	”
” nou ” ”	”	14.80—15.90

Prețul alcoolului în Arad.

Alcool rafinat în mare	cor.	158.—
” ” ” mic	”	160.—
” brut ” mare	”	156.—
” ” ” mic	”	158.—

Tîrgul de porci din Kőbánya.

De prima calitate ungară: Bătrâni grei părechea în greutate peste 400 chlg. 134—135 fil.; bătrîni mijlocii, părechea în greutate 300—400 chlg. — fil; tineri grei în greutate peste 320 chlg. 142—143 fil; Calitate sîrbească: grei, părechea peste 260 klg. 143—144 fil.; mijlocii părechea 240—260 chlg. greutate 138—139 fil. Ușori până la 240 kgr. 140—141 fil.

DOCTORUL ALEX. M. POP

specialist în medicina internă;
consultă zilnic dela 8—12 a.m.
și dela 3—6 p. m. — — în

BAILE HERCULANE

(HERCULESFÜRDŐ)

MUSTANGERUL NEGRU.

— ROMAN SENAȘIONAL —

De

52

MAYNE-REID și F. WHITTAKER.

(Urmare.)

Pe prispă nici o umbră!

Colonelul Hays își îndreptă calul în galop în spre lagăr, strigând din toate puterile:

„Hola! Mai este cineva viu?”

Numai după-ce pătrunse în ocol, auzi dintr'un colț abia iluminat de cele din urmă flăcări o voce, care răspundea:

„Aproape nimeni! Aproape nimeni!...”

Această voce era slabă și jalnică, vocea unui murind.

Cap XX. Blochaulul.

Această voce făcu să tresară tinera față, care se apropiase în același timp cu colonelul, deși nu o recunosc.

At despre priveliștea, care se prezenta privirilor oficerului și a lor săi, la licărirea focului ce se stingea, această priveliște era îngrozitoare!

Bărbați, femei și copii, albi, roșii sau negri la piele, erau îngrămădiți amestecați în micul ocol.

Unii erau morți, ceilalți trăgeau să moară. Cei-ce muriau se svîrcoleau convulsiv în mijlocul leșurilor, și scooteau vaete înăbușite.

Morții erau toți scolpați. Toți, afară de Piele-Roșii. Dar aceștia erau puțin număroși și victimile erau mai ales negrii, mai cu seamă femeii și copiii.

Unul dintre albi, care astfel culcat părea mare cât un uriaș și puternic ca Hercule, era îmbrăcat în dril galben: el trebuie să fi căzut cel din urmă, căci corpul său acoperia o parte din celelalte leșuri. Era mort și zăcea pe spate. Barba neagră, aspră și deasă se sbârليا pe bărbie. Dar fusese scalpat, ca celelalte victime. Ochii săi sghiiți și dinții strînși îi dedeau, deși era mort, o expresiune de nobilă și spăimântătoare sumeție, care făcu să se înfiozeze pe cele două persoane observatoare.

Mănilor sale înțeleștate se sgărciseră, în urma din urmă moment al vieții, în jurul gaturilor a doi războinici Indieni, a căror fețe buhăite nu mai aveau chip omenesc.

Pe feasta sa, lipsită de sculp, se vedea o adâncă rană, care arăta cum murise.

Vrăjmașii săi, pentru'a-l culca la pământ, trebuiseră să-l atace și să-l lovească pe la spate...

Toate aceste gânduri trecuseră ca un fulger prin spiritul colonului; vocea se tremura de emoțiune, când întrebă privind împrejur cu un aer nesigur:

„Dar cine a vorbit adineaori?”

— Eu, răspunse vocea, care venia dintr'un colț al blochaulului.

— Și ceilalți unde sunt? întrebă șeriful înaintând repede.

— Au plecat.

— Toți?

— Oh! nu

— Dar unde ești?

— Aci, sub acești afurisiți Piele-Roși, continuă vocea. Nu pot ieși singur, astfel v'ăș fi dat mâna, ca să vă mulțumesc. Veniți dar să-mi ajutați, dacă puteți. Cât despre singurul supravegheător al lagărului, cred că este acest biet mititel.

— Și d-ta?

— Oh! eu nu mai am mult de trăit. Veniți dar iute, dacă voiți să mă mai vedeți odată.

Hays, urmat de tinăra față ale cărei lacrimi curgeau, înaintase și se plecaseră pe o grămadă de leșuri, care păreau că se mișcă ușor și de unde venia de sigur acea voce, atât de sfășietoare în veselia ei zeflemistă. Trei Indieni acoperiau cu hoiturile lor corpul unei fețe palide, care nu reușia să se descurce de ele.

Fața acestui om era aproape despicată în două printr'o rană adâncă, de altcum foarte vechiă. Și numai mulțumită acesteia Hays putu recunoaște pe vechiul său amic Wash Carrol, după-ce l'a scos din hida sa împrejurime.

(Va urma).

Redactor responsabil: Sever Boeu.

Editor-proprietar: George Nichia.

LIFIA CAMFORATĂ compusa a lui Földes

după cele mai nouă cenzurări științifice
3 zile face să dispară orice necu-
tenie a feții, precum și pete, pi-
ruși, negei, roșimea feței și a mâinilor.
 Un flacon mai mare 1 cor. 60 fil.
 „ „ „ „ 1 „ — „
 poate folosi numai sara; orice săpun
 nu-i strică.

apoteca lui Földes Kelemen, Arad.

Vinzare de **VIN**
 in mare și mic,
 producțiune *
 proprie * din
 podgoria Sirei.

vin nou alb, litra	52 fileri.
chiller (roșu)	56 „
vin vechiu alb	64 „
izling alb	80 „
vin roșu vechiu	1.— cor.
rachiu de drojzii, fabricat pro-	
priu, rafinat și rachiu de	
prune	1.60 cor.
de bucate	2.40 „
melin sîrbesc veritabil	1.20 „

se capata la **Quirini Sándor**
 Arad, Aulich Lajos-u. 7 e.

**Deschidere de atelier
 DE LĂCĂTUȘERIE.**

Am onoare a aduce la cunoștința
 p. t. publicului, că am deschis cu aran-
 jament modern în Flórián-u. 6/e sz.
**un atelier de lăcătușerie artistică
 și pentru construcție.**

Pot efectui tot ce cade în bransa
 asta: asortarea edificiilor, pregătire de
 cămine, instalare de fântâni cu pompe,
 firmelor le recomand portalurile mele,
 reparaz iute și convenabil.

Pricipiul meu e prețuri solide, ser-
 viciu prompt și consciențios, prin ceea
 ce vreau să câștig sprijinul binevoitor
 al p. t. publicului.

Rugându-me pentru sprijinul p. t.
 publicului român

cu distinsă stimă:
Spanlang János,
 lăcătuș.

Bijuterii, oroloage, aur călcat
 și recușite de argint, seduli de ama-
 netare cumpără pentru prețurile cele mai
 mari ori le schimbă pentru obiecte noi
DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu
A R A D, Strada Bisericii
 (Palatul minorităților.)
 Isvorul cel mai estin de cumpărare de
 bijuterii și oroloage.

Telefon 96.

Motori „PUCH“

2 1/2 — 3 HP.

**PUCH: Naumann — Germania și
 Premier Helical biciclete**

Mașini de cusut:
Pfaff, Naumann, Kayser, Singer,
 cu prețuri convenabile, cu garanție și con-
 diții favorabile de plată se pot căpata la

Hammer Vilmos,
 fabricant de lucrări tehnice-electrice
 — A r a d, Szabadság tér 7. —

Mare atelier special de reparație

Sfoară pentru viu.

Magazinul industrial Erdélyi és Bácskai
 Reich J. Károly Ául și Comp.

Saci ptru bucate. **PONEVI**

— Sfoare pentru tutun și —
 — funit pentru economii. —

Materii pentru tapetării se poate
 — căpata soiul cel mai bun. —

Sfoară pentru viu.

O farmacie 568

intr'un centru românesc cu o circulație
 mare e de vânzare. Informațiuni mai de-
 tailate se pot afla la administrația „Tribunei“.

Important pentru toți!

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public că mi-a succed
 să cumpăr cu banii gata întreg bogatul meu asortiment de haine pen-
 tru bărbați și copii, stofele cele mai fine de Bege, linter și stofe de
 spălat pe garanție că își păstrează culoarea. Rog dar pe onoratul pu-
 blic să-mi cerceteze prăvălia cât de curând, — iar eu, garantez că
 cu prețurile dela mine va economisi ori-când — 25 la sută!

Nou! Pardesii pentru preoți „Saguna“ numai la mine se găsește! **Nou!**

Pardesiuri de linter Mare magazin de mantale de
 — pentru preoți. — praf din saten și pânză de in.

Comandele din provincie se efectuează
 în grabă și conștientios.

Costume pentru copii de spălat linter și din stofă
 camgarn de bége. Fasoanele cele mai drăguțe.

Cu stimă
Moskowitz Zs.

— o ARAD, edificiul teatrului —
 Telefon Nr. 584.

INSTITUTUL LUI LÖWY

pentru împrumut de **SACI** și strae

recomandă marele magazin de saci și strae bune în or-ce mărime.
 Serviciu prompt și conștientios. — — — Prețuri foarte ieftine.

Cel mai bun loc pentru saci și strae bune!

CARTOFI PRIMA cu vagonul
 pentru cula și sămănat.

Löwy Zsigmond

— Temesvár gyárvaros, Fő-utca 33. sz. —

Atelier fotografic aranjat din nou

prețuri reduse și fotografii bune.

Pentru fotografiarea copiilor, atelierul meu e admirabil aranjat;
 — — — fotografiez gratis familii și tablouri-grupe. — — —
 După fotografiile cât de vechi precum și nouă, pregătesc artistic

tablouri în platină cu preț ieftin.

Binevoitorul sprijin al p. t. publicului îl cere

Sziklay Péter, Szabadság-tér 16. (Palatul Domány).
 fotograf.

Prețuri ieftine și solide!

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsei de apetit, contra reumei, junghiurilor, colice și dureri de cap, estern la răni timpurii, la sgărieturi, la scrinteli și ruperi de oase, contra reumei și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3.— francat.

Pastilele — SENECA

Medicina sigură contra tusei, troanei, răcelii influenții. — Prețul unei cutii Cor. 1.—, 10 cutii franco Cor. 8.—.

Se poate căpăta la **Kóssuth Pál, Szűz Mária**. gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

Bozsó József

Croitorul regimentului ces. și reg. de husari 12. ~~...~~ din ARAD
 Din I-a Maiu în casa Fraților Solymosy, Salacz-utca.

■ Croitorie întemeiată în 1880. ■

Liferant de uniforme al mai multor regimente. Croitorul cavaleriei ces.-reg. de gard

Rog pe ori-cine să bine-voiască a se convinge ce bine și ce ieftin își poate procura de la mine ori-ce orologiu și giuvaerice din argint și aur curat

de 14 carate

— ARAD, Piața Libertății —

lângă edificiul teatrului vechiu.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaerģiu.

Să sprijinim industria din patrie!!

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. publicului și stimaților mei clienți, că

din I. Maiu a. c.

mi-am transpus croitoria mea ungurească și civilă din Rápolna u. 10.

in Boros-Béni-tér 22.

unde ori-ce lucrare de bransa mea se efectuește foarte bine, foarte punctual și cu prețurile cele mai ieftin posibil. Pe lângă aceasta mai am în magazin și vând ieftin

haine ungurești gata, costume pentru muncitori.

Primește transformarea și repararea ori-cărei haine, și o efectuez convenabil. Recomandându-mă și mai departe în prețuita bunăvoință a p. t. publicului

rămân cu stimă

KOESIS GYÖRGY, croitor.

Să sprijinim industria din patrie!!

Prăvălie pentru mănuși și suspensorii a lui

Hubatschek T.

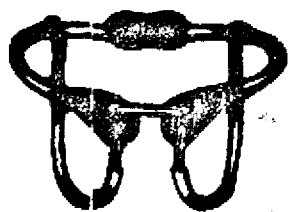
ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Bancii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se căpăta tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân

308

cu respect: **Hubatschek T.**

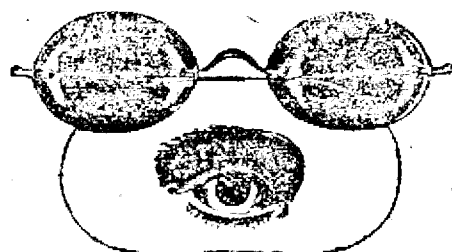

Foarte importanți pentru toți, cari poartă ochelari!

Deiaphragma și ochelari noi — perpha ai lui **RODENSTOCK** fără reflex din fabrica de articole optice a lui G. Rodenstock din München

Fără rame!

Sticla de cristal, omogenă foarte străvezie.

Fără rame!

Lipsiți cu totul de împărtășirea deasă neplăcută a ramelor sticlei.

Cei mai buni și perfecți pentru vederea curată și pătrunzătoare, pentru cruțarea și menținerea forței vizuale.

Singurul reprezentant în Arad și jur

Samuil Dick

orologier și fabricant de articole optice. Colțul Străzii Ioan Weitzer.